Рубель Андрій Миколайович,
заступник начальника управління
Департаменту Національної поліції України

НЕЗАКОННЕ ЗАВОЛОДІННЯ СТРІЛЕЦЬКОЮ ЗБРОЄЮ - ЯК ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП ЇЇ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ

Збройний конфлікт на території країни, проведення антитерористичної операції обумовило різке збільшення кількості злочинів, що вчинюються з використанням стрілецької зброї. На руках в населення знаходиться значна кількість незареєстрованої зброї, частина з якої надійшла у незаконний обіг внаслідок вчинення інших злочинів.

Підвищену суспільну небезпеку складають злочини, що пов'язані з розкраданням вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин (ст.262 Кримінального кодексу України). Найчастіше вони носять характер підготовного етапу до тяжких корисливих і насильницьких злочинів (перш за все це посягання на життя і здоров'я громадян - бандитизм, убивства, тяжкі тілесні ушкодження, розбої, а також на громадський порядок - незаконне носіння, зберігання та збут зброї, набоїв, вибухових речовин та матеріалів). Розкрадання зброї та набоїв здебільшого вчиняються таємно і замасковано, злочинці заздалегідь і, як правило, досить ретельно до цього готуються, а тому їх попередження та розкриття викликають значні труднощі і потребують ґрунтовних знань оперативних працівників що до особливостей вчинення зазначених злочинів.

В структурі злочинності значну частку становлять злочини, що пов'язані з розкраданням зброї, набоїв, вибухових речовин. До них належать крадіжки стрілецької зброї (кулеметів, автоматів, револьверів, пістолетів, карабінів, гвинтівок) та вибухових речовин і засобів (амоніту, амоналу, тротилу, електродетонаторів, капсулів-детонаторів, вогнепровідних та детонуючих шнурів

тощо). Це викликано активізацією злочинного середовища, поширенням групової злочинності, фактів бандитизму, розбою. Зокрема, злочинцями зброя застосовується для погроз і шантажу осіб, для з'ясування стосунків із конкурентами, нападів на об'єкти, що охороняються, громадян з метою пограбування. Для особистої безпеки від нападів, з порушенням законодавства, озброюються також і члени комерційних структур, фермери, особи, які займаються приватною комерційною діяльністю, власники індивідуального автотранспорту тощо.

Практика свідчить, що зброєю незаконно заволодівають в основному шляхом викрадень та розбійних нападів. Значний відсоток цих злочинів припадає на крадіжки з об'єктів дозвільної системи, стрілецьких тирів, військових частин (втому числі і тих, що знаходяться на території проведення АТО) та інших режимних об'єктів. Найбільш поширеними способами проникнення злочинців у приміщення, де зберігається зброя, є: виламування гратів, дверей, вікон; відмикання замків підібраними або спеціально виготовленими ключами, відмичками; руйнування перешкоди з допомогою зварювальної апаратури; вимкнення або пошкодження сигналізації. Особливу небезпеку становлять розбійні напади на працівників поліції, військовослужбовців, інкасаторів, касирів, працівників банків, воєнізованої охорони, а також на квартири громадян, які зберігають вогнепальну зброю вдома. Злочини, пов'язані з незаконним заволодінням зброєю та боєприпасами, характеризуються або виключною короткочасністю вчинення злочинних дій (наприклад, напад на особу, яка володіє зброєю), або навпаки - тривалістю та багатоепізодністю (розкрадання предметів посягання невеликими партіями зі сховищ, тимчасових складів та інших об'єктів тощо).

Аналіз практики боротьби з такими злочинами свідчить про деяку латентність викрадення зброї та вибухових речовин. Це пояснюється перш за все тим, що зброя, по-перше, викрадається з об'єктів, де, як правило, порушуються правила її обліку і зберігання, а, по-друге, ті, хто незаконно зберігав зброю, в разі злочину не звертаються до поліції. Переважну більшість крадіжок зброї вчиняють особи молодого віку, в тому числі й неповнолітні. Серед осіб старшого віку - раніше засуджені. Значна кількість таких злочинів вчиняється групами за попередньою змовою. Більшість злочинних дій, пов'язаних із незаконним заволодінням зброї, спрямовані на готування до тяжких, насильницьких, нерідко багатоепізодних злочинів (бандитизм, розбійні напади, вбивства на замовлення). Надходженню зброї, набоїв у незаконний обіг: відсутність охоронної сигналізації та засобів блокування в місцях зберігання зброї та набоїв; недотримання правил зберігання зброї, перепускного режиму на підприємствах, в установах, організаціях, які мають зброю; недбале ставлення до зберігання зброї та набоїв особами, котрим за їх службовими обов'язками та характером виконуваної роботи довірені різні види зброї, порушення ними порядку видачі, прийому, носіння, обліку зброї та набоїв; недоліки в організації оперативної роботи і, як наслідок, відсутність оперативної інформації про осіб та злочинні угруповання, що задумують або готують викрадення зброї. Значна кількість зброї та набоїв розкрадається з військових частин та інших військових об'єктів. В деяких випадках під збереження зброї та набоїв відводяться приміщення, що не відповідають вимогам їх зберігання, що полегшує проникнення до них злочинців.